

УДК 330.322

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.2.2>

## ПОНЯТТЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ІНВЕСТОРА ЯК СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН

**Вашкович В.В.**,  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри господарського права  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
ORCID: 0000-0001-5726-5374

### **Вашкович В.В. Поняття та нормативно-правове регулювання правового статусу інвестора як суб'єкта господарських відносин.**

У статті здійснено теоретико-правовий аналіз окремих аспектів поняття та нормативно-правового регулювання правового статусу інвестора як суб'єкта господарських відносин в Україні. Обґрунтовано, що належне визначення правового статусу інвестора є ключовою передумовою забезпечення ефективного функціонування інвестиційного механізму та підвищення рівня захисту прав суб'єктів інвестиційної діяльності.

Проаналізовано доктринальні підходи до розуміння категорії «інвестор», охарактеризовано його ознаки як учасника господарських правовідносин, визначено співвідношення понять «інвестор», «учасник інвестиційної діяльності» та «суб'єкт господарювання». Розкрито класифікацію інвесторів за організаційно-правовим статусом (корпоративні, інституційні, індивідуальні), а також особливості правового становища іноземних інвесторів у контексті національного законодавства та міжнародно-правових зобов'язань України. Окрему увагу приділено специфіці міжнародного інвестиційного арбітражу як інструменту захисту прав інвесторів та його приватно-публічній природі.

У роботі систематизовано основні етапи інвестиційного процесу (передінвестиційний, інвестиційний, експлуатаційний) та визначено їх значення для формування обсягу прав і обов'язків інвестора. Досліджено структуру об'єктів інвестиційної діяльності, особливості реалізації інвестиційної стратегії підприємства та вплив інвестиційних ризиків на правовий статус інвестора. Узагальнено підходи до класифікації ризиків (чисті та фінансові, систематичні й несистематичні, внутрішні та зовнішні), що дозволяє сформулювати методологічну основу для вдосконалення механізмів правового регулювання інвестиційної діяльності.

Доведено, що ефективність правового статусу інвестора визначається не лише обсягом закріплених прав і гарантій, а й реальними механізмами їх забезпечення та захисту, включаючи виконання рішень міжнародних арбітражних інституцій. Сформульовано висновки щодо необхідності вдосконалення інституційних і процесуальних гарантій захисту прав інвесторів з метою підвищення інвестиційної привабливості України та зміцнення довіри до національної правової системи.

**Ключові слова:** інвестор; правовий статус інвестора; інвестиційна діяльність; господарські правовідносини; суб'єкти господарювання; нормативно-правове регулювання; захист прав інвесторів; іноземні інвестори; міжнародний інвестиційний арбітраж; інвестиційна політика; інвестиційні ризики; державне регулювання інвестицій.

### **Vashkovych V.V. The concept and regulatory regulation of the legal status of an investor as a subject of economic relations.**

The article provides a comprehensive theoretical and legal analysis of the concept and regulatory and legal regulation of the legal status of an investor as a subject of economic relations in Ukraine. It is substantiated that the proper definition of the legal status of an investor is a key prerequisite for ensuring the effective functioning of the investment mechanism and increasing the level of protection of the rights of investment entities.

The doctrinal approaches to understanding the category of “investor” are analyzed, its features as a participant in economic legal relations are characterized, the correlation between the concepts of “investor”, “participant of investment activity” and “business entity” is determined. The classification of investors by organizational and legal status (corporate, institutional, individual) is disclosed, as well as the features of the legal status of foreign investors in the context of national legislation and international legal obligations of Ukraine. Special attention is paid to the specifics of international investment arbitration as an instrument for protecting investors’ rights and its private-public nature.

The work systematizes the main stages of the investment process (pre-investment, investment, operational) and determines their significance for the formation of the scope of the investor’s rights and obligations. The structure of investment activity objects, the features of the implementation of the enterprise’s investment strategy and the impact of investment risks on the legal status of the investor are studied. Approaches to the classification of risks (pure and financial, systematic and unsystematic, internal and external) are generalized, which allows forming a methodological basis for improving the mechanisms of legal regulation of investment activity.

It is proven that the effectiveness of the legal status of an investor is determined not only by the volume of the established rights and guarantees, but also by the real mechanisms for their provision and protection, including the execution of decisions of international arbitration institutions. Conclusions are formulated on the need to improve institutional and procedural guarantees for the protection of investor rights in order to increase the investment attractiveness of Ukraine and strengthen trust in the national legal system.

**Key words:** investor; legal status of an investor; investment activity; economic legal relations; business entities; regulatory and legal regulation; protection of investor rights; foreign investors; international investment arbitration; investment policy; investment risks; state regulation of investments.

**Постановка проблеми.** У контексті сучасного етапу розвитку України, зокрема в умовах очікуваної післявоєнної відбудови, євроінтеграційного курсу та структурної трансформації економіки, ключового значення набуває формування стабільного та передбачуваного інвестиційного середовища. Ефективний інвестиційний клімат неможливий без належного гарантування і реального забезпечення прав інвесторів як центральних суб’єктів економічного розвитку держави.

За таких умов актуалізується потреба у виробленні цілісного інституційного та концептуального підходу до захисту прав інвесторів. Під захистом прав інвесторів доцільно розуміти систему передбачених законодавством механізмів, спрямованих на відновлення порушених чи оспорюваних прав суб’єктів інвестиційної діяльності, а також на застосування заходів юридичної відповідальності до осіб, які порушують охоронювані законом інтереси.

Особливе місце в цій системі посідає захист прав іноземних інвесторів. Його специфіка полягає у розширеному інструментарії правового захисту: на відміну від національних інвесторів, іноземні суб’єкти не обмежуються виключно юрисдикцією національних судів, а можуть звертатися до міжнародних механізмів вирішення спорів, зокрема до інвестиційного міжнародного арбітражу.

Інвестиційний міжнародний арбітраж виступає законодавчо та договірно закріпленою формою захисту прав інвесторів у сфері господарської діяльності. Порядок його застосування визначається як нормами національного інвестиційного законодавства України, так і положеннями міжнародних договорів, що є складовою частиною національної правової системи. Водночас реалізація цього механізму ґрунтується на згоді сторін, вираженій у письмовій формі.

Міжнародні інвестиційні спори характеризуються змішаним суб’єктним складом: позивачем, як правило, виступає приватний іноземний інвестор, тоді як відповідачем – держава-реципієнт капіталу. Така конструкція зумовлює приватно-публічну природу інвестиційного арбітражу, що поєднує елементи міжнародного публічного та приватного права.

Водночас сучасні виклики, з якими стикається Україна, зокрема значне зростання потенційних інвестиційних спорів у зв’язку з воєнними ризиками, питаннями експропріації, санкційної політики та відновленням зруйнованої інфраструктури, актуалізують проблему ефективності виконання рішень міжнародного інвестиційного арбітражу. Наявний механізм їх імплементації потребує подальшого вдосконалення з метою усунення нормативних прогалин та підвищення практичної дієвості, що є важливою умовою зміцнення довіри іноземних інвесторів до української правової системи.

**Мета дослідження** полягає у аналізі окремих аспектів механізмів захисту прав інвесторів в Україні з урахуванням сучасних трансформаційних процесів, євроінтеграційного курсу держави та потреб повоєнного відновлення економіки, а також у визначенні напрямів удосконалення інституційних і процесуальних гарантій, зокрема в частині застосування та виконання рішень міжнародного інвестиційного арбітражу.

**Теоретико-методологічну основу** цього дослідження становлять наукові праці Бігняк О.Л., Бень Т.Д., Вдовічена А.Л., Коюди П.М., Костишева О.М., Лавріна О.Д., Махінчука В.М., Никитченка Н.В., Хрімлі О.Г., а також інших вітчизняних і зарубіжних дослідників, які здійснювали ґрунтовний аналіз проблематики захисту прав інвесторів.

**Вклад основного матеріалу.** Інвестором є фізична особа або юридична особа, яка здійснює вкладення грошових коштів та/або інших активів з метою їх збереження і отримання доходу в майбутньому. На відміну від споживчих витрат, інвестування орієнтоване не на негайне використання ресурсів, а на їх примноження та формування економічної вигоди. У науковій літературі іноді зазначається, що особа, яка спрямовує понад 30 % свого доходу на накопичення чи вкладення, може розглядатися як потенційний інвестор. У повсякденному вжитку поняття «інвестор» зазвичай асоціюється з особами або компаніями, що здійснюють значні капіталовкладення [1, с. 72].

Провідний інвестор – це учасник інвестиційного синдикату, який визначає напрями фінансування, структуру угоди та фактично здійснює координацію і контроль за її реалізацією. У випадку придбання великих компаній можливе розмежування ролей: один суб'єкт може виступати провідним інвестором у частині формування власного капіталу, тоді як інший – очолювати фінансування за рахунок позикових коштів.

Інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави по реалізації інвестицій (у майновій, фінансовій, чи матеріальній формі) з метою одержання прибутку.

Інвестиційна діяльність підприємства являє собою послідовну, цілеспрямовану діяльність, що полягає у капіталізації об'єктів власності, у формуванні і використанні інвестиційних ресурсів, регулюванні процесів інвестування і міжнародного руху інвестицій та інвестиційних товарів, створенні відповідного інвестиційного клімату і має на меті одержання прибутку чи визначеного соціального ефекту [2, с. 43].

Інвестиційна діяльність – це різновид господарської діяльності, тобто як систематичні дії організаційно-майнового характеру, спрямовані на вкладення інвестицій на довготривалій або постійній основі з метою визначення соціально-економічного ефекту, насамперед - отримання прибутку. Головна мета інвестиційної діяльності - забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства.

Об'єктивною основою інвестиційної діяльності є інвестиційні цикли. Інвестиційний цикл - це процес, який реалізується протягом часу здійснення інвестицій. Він визначається часом між моментом формування інвестиційних намірів до моменту виходу зданих у експлуатацію об'єктів на проєктні техніко-економічні показники [2, с.7].

Інвестиційна діяльність є складним і тривалим процесом, що передбачає послідовну реалізацію низки взаємопов'язаних етапів – від формування інвестиційної ідеї до отримання економічного результату. У загальному розумінні інвестиція означає вкладення визначеного обсягу фінансових ресурсів або інших активів у створення чи придбання певного виду майна з метою одержання чистого прибутку або досягнення іншого корисного ефекту. На відміну від звичайного споживання, інвестування орієнтоване на довгострокову віддачу та примноження капіталу, що зумовлює необхідність стратегічного планування та системного управління відповідними процесами.

У структурному вимірі інвестиційний процес доцільно поділяти на три основні етапи: передінвестиційний, інвестиційний та експлуатаційний. Передінвестиційний етап має підготовчий характер і спрямований на формування обґрунтованого рішення щодо доцільності вкладення коштів [3, с. 47]. Саме на цій стадії здійснюється пошук і розроблення інвестиційної концепції або бізнес-ідеї, проводиться попередня підготовка проєкту, визначаються його цілі, масштаби та очікувані результати. Важливим елементом є оцінка економічної та фінансової ефективності проєкту, аналіз ризиків, а також остаточний перегляд і прийняття управлінського рішення щодо реалізації. Завершується цей етап формуванням інвестиційного бюджету, який визначає обсяг і структуру необхідних ресурсів.

Інвестиційний етап пов'язаний із безпосередньою реалізацією проєкту та охоплює комплекс організаційних, консультаційних і проєктних заходів. Центральне місце тут займає управління проєктом, що включає планування та координацію людських, фінансових і матеріальних ресурсів, контроль строків виконання робіт, дотримання бюджету та забезпечення належної якості. Ефективність цього етапу значною мірою визначає досягнення запланованих результатів і мінімізацію відхилень від початкових показників.

Експлуатаційний (операційний) етап пов'язаний із використанням створеного або придбаного об'єкта інвестування та отриманням економічного ефекту. На цій стадії здійснюється контроль за фінансовими результатами, аналіз прибутковості, оцінка окупності інвестицій і загальної ефективності проєкту. Важливим є постійний моніторинг діяльності та коригування управлінських рішень з урахуванням змін зовнішнього середовища.

Таким чином, інвестиційна діяльність має чітко структурований поетапний характер, а її результативність залежить від узгодженості дій на кожній із зазначених стадій, належного планування, управління ресурсами та системного контролю за досягненням визначених цілей.

*Об'єкти інвестиційної діяльності* можуть бути поділені на такі групи: матеріальні цінності, цінні папери та майнові права, інтелектуальні цінності. Визначені види об'єктів інвестування можуть бути як об'єктами, в які вкладаються кошти, так і формами, в яких здійснюються вкладення.

*Суб'єктами (інвесторами та учасниками) інвестиційної діяльності* можуть бути фізичні та юридичні особи України й іноземних держав, а також держави.

Інвестори - суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладання власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Інвестори можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності [4, с. 8].

За своїм статусом інвестори можуть бути корпоративними, інституційними та індивідуальними. При цьому, корпоративні інвестори - це, переважно, акціонерні товариства, а також підприємства інших форм власності, що мають вільні грошові кошти.

Інституційні інвестори - це портфельні інвестори, які формують інвестиційний портфель на підставі фундаментального прогнозу поведінки у довготерміновому та середньостроковому періодах. Зазвичай це фахівці, робота яких полягає в довірчому управлінні активами [5, с. 12].

Інституційними інвесторами є банки, інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди), інвестиційні фонди, взаємні фонди інвестиційних компаній, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, інші фінансові установи, які здійснюють операції з фінансовими активами в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - також за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Індивідуальні (приватні) інвестори - це фізичні особи, які використовують свої нагромадження для інвестування. Індивідуальний інвестор найчастіше зацікавлений у тому, щоб вільні грошові кошти принесли дохід, що стане джерелом доходів при досягненні пенсійного віку або забезпечує фінансову стабільність його родині [6, с. 41].

Права в усіх інвесторів, незалежно від форми власності щодо розміщення інвестицій у будь-які об'єкти, є рівні. Умови інвестування можуть бути різними для вітчизняних та іноземних учасників. Це залежить від державної політики щодо активізації інвестиційних процесів та напрямів їх державного регулювання.

Учасники інвестиційної діяльності - це громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

В свою чергу, ризики інвестиційної діяльності - це імовірність отримати відмінний від очікуваного результат інвестиційної діяльності внаслідок дії екзогенних і ендогенних чинників впливу. Під очікуваним результатом мається на увазі отримання доходів або/і досягнення певного соціального, технологічного, інформаційного, інноваційного та інших ефектів.

У сучасній економічній теорії відсутня єдина загальноприйнята класифікація ризиків, а понятійно-категоріальний апарат теорії ризику залишається недостатньо систематизованим. Водночас інвестиційна діяльність, як складова фінансової системи, об'єктивно пов'язана з багатоманітністю ризиків, що актуалізує потребу в їх упорядкуванні за чіткими методологічними критеріями. Ефективність системи ризик-менеджменту значною мірою залежить від науково обґрунтованої

класифікації ризиків, яка дозволяє визначити місце кожного ризику в загальній системі та застосувати адекватні методи управління.

У практиці управління інвестиційними проєктами застосовується алгоритм експертної оцінки ризиків, який передбачає: формування повного переліку можливих ризиків на кожному етапі життєвого циклу проєкту; визначення експертами ступеня їх значущості; ранжування ризиків за рівнем впливу на результати проєкту; розроблення та впровадження заходів щодо мінімізації й контролю виявлених ризиків. Такий підхід створює підґрунтя для системного управління невідомістю та зниження потенційних втрат.

За результатами впливу ризику поділяють на дві великі групи – чисті та фінансові (спекулятивні). До чистих належать екологічні, політичні, транспортні, виробничі та торговельні ризики, які здебільшого пов'язані з можливістю виникнення збитків без альтернативи отримання прибутку. Фінансові ризики виникають у сфері фінансово-кредитних відносин і охоплюють кредитний, валютний, процентний, інфляційний, ризик ліквідності, банкрутства тощо.

Залежно від місця виникнення розрізняють зовнішні (міжнародні, національні) та внутрішні ризики. За характером виробництва – ризики основного виробництва та ризики допоміжних і сервісних підрозділів. За формою впливу – ризики прямих і непрямих (опосередкованих) втрат. За ступенем складності виділяють локальні (приватні) ризики, системні ризики, що виникають унаслідок ланцюгової реакції локальних ризиків, а також сукупний ризик, який враховує комплексний вплив усіх факторів [7, с. 84].

Класифікація може здійснюватися і за іншими критеріями: за причинами виникнення (випадкові та заплановані), за ступенем прогнозованості (високої ймовірності, низької ймовірності та непередбачувані), за часом прояву (ретроспективні, поточні, майбутні), за рівнем керованості (керовані, частково керовані та некеровані), а також за можливістю страхування (застраховані й незастраховані).

Окрему групу становлять систематичні та несистематичні ризики. Систематичні (регулярні) ризики пов'язані із загальноекономічними та політичними чинниками і впливають на всі суб'єкти господарювання. До них належать політичні ризики (міжнародні та внутрішні), фінансово-економічні ризики (інфляція, економічний спад), законодавчі ризики, зумовлені нестабільністю нормативно-правового регулювання, а також форс-мажорні обставини. Несистематичні ризики мають індивідуальний характер і притаманні конкретному інвестиційному об'єкту, зокрема пов'язані з помилками у виборі технологій (інноваційний ризик), ринку збуту (ринковий ризик) чи організації виробничого процесу.

Узагальнення класифікаційних підходів дозволяє сформувати модель управління інвестиційними ризиками як послідовність взаємопов'язаних дій, спрямованих на забезпечення оптимального співвідношення між рівнем ризику, інвестиційною привабливістю проєкту та очікуваним економічним ефектом. Такий системний підхід є необхідною умовою підвищення стійкості інвестиційної діяльності в умовах динамічного та нестабільного економічного середовища.

Інвестиційна діяльність в Україні здійснюється на основі:

- інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;
- державного інвестування, здійснюваного органами влади і управління України, місцевих Рад народних депутатів за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами і установами за рахунок власних і позичкових коштів;
- іноземного інвестування, здійснюваного іноземними громадянами, юридичними особами та державами;
- спільного інвестування, здійснюваного громадянами та юридичними особами України, іноземних держав [8, с.349].

Інвестиційна політика – загальнодержавні принципи рішення і заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери.

Інвестиційна політика повинна мати мету, завдання та механізм їх реалізації. Мета інвестиційної політики полягає в реалізації стратегічного плану економічного і соціального розвитку країни. Але

в кожному разі кінцева мета інвестиційної політики - поживлення інвестиційної діяльності, спрямованої на підйом вітчизняної економіки та підвищення ефективності суспільного виробництва.

Завдання інвестиційної політики залежать від поставленої мети і конкретно сформованій економічній ситуації в країні.

Розроблена і прийнята інвестиційна політика не може бути виконана без наявності чіткого механізму її реалізації. Він, як правило, повинен включати в себе: вибір надійних джерел і методів фінансування інвестицій; визначення термінів і вибір органів, відповідальних за реалізацію інвестиційної політики; створення необхідної нормативно-правової основи для функціонування ринку інвестицій; створення сприятливих умов для залучення інвестицій [9, с.7].

Крім державної, розрізняють такі види інвестиційної політики: галузеву; регіональну; інвестиційну політику окремих суб'єктів господарювання.

Всі вони знаходяться в тісному взаємозв'язку, але визначальною є державна інвестиційна політика, так як вона повинна створювати цивілізовані правила гри в галузі інвестицій та сприяти активізації інвестиційної діяльності на всіх рівнях.

Єдину державну політику у сфері інвестиційної діяльності визначає Верховна Рада України, яка: створює законодавчу базу для сфери інвестиційної діяльності; затверджує пріоритетні напрями інвестиційної діяльності як окрему загальнодержавну програму або у складі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку та охорони довкілля; в межах Державного бюджету України визначає обсяг асигнувань для фінансової підтримки інвестиційної діяльності [10, с. 72].

**Висновки.** Отже, проаналізувавши вищевикладене, можемо зробити висновок, що інвестиційна діяльність є складним і тривалим процесом, що передбачає послідовну реалізацію низки взаємопов'язаних етапів – від формування інвестиційної ідеї до отримання економічного результату. Інвестиції є відповідним інструментом збагачення держави. З урахуванням стратегічних потреб держави залучення таких ресурсів забезпечить не тільки зростання рівня економічного розвитку, але й створення сприятливих умов для розвитку інноваційної діяльності. З метою досягнення цього актуалізується потреба у виробленні цілісного інституційного та концептуального підходу до захисту прав інвесторів, адже, відповідно до чинного законодавства, права в усіх інвесторів, незалежно від їх форми власності інвестицій, які вони розміщують у будь-які об'єкти, є рівні. Під захистом прав інвесторів доцільно розуміти систему передбачених законодавством механізмів, спрямованих на відновлення порушених чи оспорюваних прав суб'єктів інвестиційної діяльності, а також на застосування заходів юридичної відповідальності до осіб, які порушують охоронювані законом інтереси.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Хрімлі О.Г. Захист прав інвесторів у сфері господарювання: теоретико-правовий аспект. НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 320 с.
2. Бігняк О. Захист корпоративних прав: співвідношення категорій «форми захисту», «способи захисту» та «засоби захисту» (Сучасні погляди та концепції). *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 43–48.
3. Samson D. Business – process for investment activity. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2022. Vol. 6. Issue 1. P. 46-49. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.6\(1\).46-49.2022](http://doi.org/10.21272/fmir.6(1).46-49.2022).
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991р. № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 4. С. 5–8.
5. Бень Т. До визначення економічної ефективності інвестицій. *Економіка України*. 2007. № 4. С. 12–19.
6. Gutkevych, S., & Vikhliaiev, M. Risks in the investing. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021. No. 7(3). P. 82-87. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-82-87>.
7. Інвестування: навчальний посібник / Під ред. проф. Гриньової В.М. Харків: ВД «Інжек», 2003. 320 с.
8. Коюда П.М. Оцінка інвестиційної привабливості. *Зб. наук. статей «Актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України»*. Харків: Фінарт, 2023. С. 349–351.
9. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2019. 472 с.

10. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Підручник. Київ: Лібра, 2002. 472 с.

Дата першого надходження рукопису до видання: 09.02.2026  
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026  
Дата публікації: 05.03.2026

© Вашкович В.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0